

Funktionsprogram

**Bostad med särskild service i form av
servicebostad, LSS (9§9, 1993:387)**

och

Bostäder med särskild service enligt

SoL (2001:453, kap 5 § 7)

Reviderad version antagen av Vård- och omsorgsnämnden 2023-09-07

Innehållsförteckning

Inledning	3
Verksamhets- och funktionsytor	5
Övergripande funktionskrav	6
Enskilda lägenheten	9
Gemensamma utrymmen	12
Övriga utrymmen och funktioner	16
Utemiljö, angöring och parkering	17
Att tänka på	18
Referenser	19

Inledning

Det är viktigt för flera olika verksamheter inom Nyköpings kommun att det finns en samsyn kring lokaler som fungerar bra för brukarna och för personalen, men som även fungerar ur ett förvaltar- och driftsperspektiv. Dessutom finns behov av att kontrollera att rätt funktioner byggs till rätt kostnad så att hyreskostnader landar på en rimlig nivå.

Ett annat syfte med funktionsprogrammet är att spara tid. Dels genom att varje steg i kommunens lokalprocessmodell effektiviseras. Dels genom att ett funktionsprogram möjliggör att tiden och insatsen från verksamhetschefer och personal minskas och att de kan istället lägga merparten av sin tid på sitt huvuduppdrag. Vi vet vad vi vill ha och behöver inte lägga tid på att beskriva det om och om igen.

LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, (1993:387), är en rättighetslag och ska ge den enskilda möjlighet att leva som andra och tillförsäkras goda levnadsvillkor. Vilket innebär rätt till en egen fullvärdig bostad och ansvaret ligger på kommunen.

SoL, Socialtjänstlagen (2001:453) ska ge den enskilda möjlighet att leva som andra och tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Vilket innebär rätt till en egen bostad och ansvaret ligger på kommunen.

Funktionsprogrammet beskriver hur bostaden, utöver gängse byggnadskrav Boverkets byggregler (BBR) ska utformas för personer i behov av särskild boendeform, verksamhetsklass 5B. Funktionsprogrammet baseras på samlade erfarenheter av tidigare utföranden och programarbete samt regelverk och råd från olika instanser.

En LSS-servicebostad och en SoL-bostad riktar sig till personer med tillsyns- och omvårdnadsbehov med närvaro av personal. Det omfattar ett antal bostäder, vanligen 12–15, nära belägna gemensamhetslokal med möjlighet till samvaro och gemensamma måltider.

Tekniska standarder

Nyköpings kommuns tekniska standarder ska användas vid alla nybyggnationer och ombyggnationer som genomförs i egen regi. Eventuella avsteg kan göras men dessa behöver i förekommande fall godkännas av chef för Kommunfastigheter. Uppdaterade tekniska standarder tillhandahålls i respektive projekt vid projekteringsstart.

Lokalprogram

Funktionsprogrammet kompletteras med ett lokalprogram där ytorna för respektive funktion beskrivs. Ytorna är inte exakta utan ska användas som referensytor som ger en inriktning och exempel på fördelning mellan olika funktioner. Lokalprogram bifogas som underlag för respektive projektering.

Miljö och klimat

Klimatanpassade val ska göras vid alla om- och nybyggnationer samt vid reinvesteringar. Detta innebär att i de fall det finns två alternativ vad gäller till exempel utrustning eller material ska det alternativ som ger minst miljöpåverkan väljas. Det kan också få betydelse vid planering av tillkommande bostäder då platser som ligger nära allmänna kommunikationer och kräver färre transporter ska prioriteras.

Verksamhets- och funktionsytor

Servicebostad, LSS

En servicebostad är en insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det är en mellanform mellan ett helt självständigt boende i egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende. Målet är att ge den enskilde möjlighet att bo i ett fullvärdigt hem utan institutionsprägel, för permanent bruk. De som omfattas av insatser enligt LSS är personer med utvecklingsstörning, autism, betydande och bestående begåvningsmässiga funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder, samt andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbarligen inte beror på normalt åldrande och som gör att personen har ett omfattande behov av stöd och service i sin dagliga livsföring. Förutom kognitiva svårigheter kan personen ha fysiska funktionshinder som rörelsehinder, syn- och/eller hörselnedsättning.

SoL-bostad

Bostäder med särskild service enligt SoL riktar sig till personer med psykisk funktionsnedsättning. Målet är att ge personen möjlighet att bo i ett fullvärdigt hem, utan institutionsprägel. Personalen ger de boende individuellt stöd, service och hjälp med rehabilitering.

Generellt för både LSS och SoL

Servicebostäder och SoL-bostäder består av ett antal lägenheter, där de boende har tillgång till gemensamt stöd och service med personal dygnet runt. Bostaden kan vara integrerad i en miljö med ett flerfamiljshus eller i kringliggande hus, och inte reglerat i antal lägenheter, vilket bidrar till att ge den boende förutsättningar till att delta aktivt i samhällslivet. För personer med lindrigare funktionsnedsättningar är det vanligt med denna typ av bostad, ett mer individualiserat, förhållandevis självständigt boende med tillgång till stöd.

Bostäderna ska ge trygghet, värme, gemenskap och livskvalitet för både den enskilde och de anhöriga. Det ska även vara en attraktiv arbetsplats för personalen.

Dessa typer av bostäder skiljer sig från bostadsmönstret i stort. Det är ett vårdboende i kollektiv form där flera egna små bostäder är belägna med närhet till gemensamma utrymmen och personalutrymmen (se BBR 5:243, Särskilt boende för personer med vårdbehov).

Det är viktigt att tidigt i projekteringen ha med bostadens särskilda egenskaper. Bostadens utformning ska följa SIS standard för höjd nivå/utökad tillgänglighet SS 91 42 21.

Bostäderna, vanligen 12–15 bostäder, ska ha tillgång till ett gemensamt kök med matplatser, utrymme för samvaro, tvättstuga och bostadsförråd. Dessutom ska det finnas separata personalutrymmen i anslutning.

I bostäderna ska det förberedas för att kunna använda moderna IT-lösningar till exempel begåvningsstödjande hjälpmedel för personer med utvecklingsstörning.

Före och under byggnation ska konsultation ske med personer med kännedom om verksamheten.

Övergripande funktionskrav

Allmänt

Generella byggregler som gäller för bostäder i allmänhet enligt Boverkets byggregler (BBR) med en utökad tillgänglighet enligt svensk standard, SS 91 42 21:2006 **ska** följas. Det innebär bland annat att lokalerna blir tillgängliga för personer som använder rullstol/elrullstol.

Bostäderna **ska** utformas, planeras och integreras i det ordinära bostadsbeståndet. De bör inte ligga i direkt anslutning till andra enheter för personer med funktionsnedsättning eller vård- och omsorgsboende för äldre för att inte få en prägel av institution. Det **bör** lokaliseras med närhet till kollektivtrafik och övrig samhällsservice som exempelvis matbutik, bibliotek, café, vårdcentral och apotek.

Allmänt gäller att skapa en omöjnad miljö genom färgval, material och liknande. Planlösningen **ska** vara överblickbar med logiska och enkla rumssamband. Lättskötta ytor och inredning är viktigt.

Hänsyn behöver tas till funktionsnedsättningar i form av perceptionsstörningar. Fel val av form och material kan medföra stora konsekvenser för den enskilde, exempelvis genom för mycket yttre stimuli. Under projekteringsstiden **ska** avstämningar ske mellan beställare och utförare kring de eventuella särskilda behov som de som ska flytta in har.

Akustik

Med hänsyn till eventuella kognitiva svårigheter hos personerna ska, vid placering nära trafikbuller, skolor och förskolor mm, åtgärder för att undvika effekter av detta vidtas. I de fall bostaden planeras i flerfamiljshus **bör** åtgärder vidtas för att minska störningar. Sovrumsvägg intill trapphus **bör** exempelvis undvikas till.

Ljudklass C enligt SS 25267:2015 gäller för byggnaden i stort och ljudklass B **ska** gälla mellan bostäder samt mellan bostad och utrymme direkt utanför, det vill säga korridor och gemensamhetsutrymmen.

Även omgivningen kan ibland bli störd av den boende, därför eftersträvas en god ljudavskiljning.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöverkets rekommendationer för verksamhetsklassen **ska** uppfyllas. Vid planering av bostäderna **bör** också eventuella risker för hot och våld beaktas. Till exempel **bör** reträttvägar planeras (se AFS 1993:2).

Brand

Brandskyddsfrågor såsom brandcellsindelning, utrymning, larm och sprinklers **ska** utformas i enlighet med gällande brandskydds krav och **bör** diskuteras i ett tidigt stadium med brandskyddskonsult.

Verksamhetsklass 5B (BBR 5:215) gäller för dessa bostäder och utrymmena (exempelvis trapphus, passager och förråd) **ska** förses med automatiska släcksystem, boendesprinkler typ 3. Det **ska** planeras in yta för separat sprinklertank.

Varje bostad är en separat brandcell. För att garantera att bostadsdörrar stängs om brand utbryter kan dörrarna kompletteras med automatisk stängare.

Brandlarm med rökdetektor **ska** finnas i de utrymmen som brandskyddskonsult finner nödvändiga. Larmet kopplas till larmtablå i personalutrymme. Larmsignal **ska** höras i alla bostäder. Larmet ska vara med fördröjning för alla bostäder utom där det ryker/brinner. Larmet behöver normalt inte kopplas automatiskt vidare till SOS eftersom ett boende definitionsmässigt är bemannad dygnet runt. Om så inte är fallet **ska** larmet däremot vara vidarekopplat.

Det **ska** finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar från bostaden. Altandörr från bostad **ska** förses med cylinderlås på utsidan för att kunna nå alla boende från utsidan vid händelse av brand. Det är inte godkänt med fönster som utrymningsväg.

Data och fiber

Planering **ska** ske i ett tidigt skede. Heltäckande Wifi **ska** finnas i byggnaden samt fungera även vid uteplatserna.

Fiber **ska** dras in till gemensamhetsutrymmen och kontor samt vissa teknikutrymmen, fasta nätverksuttag monteras efter standard. För gemensamhetsutrymmen och kontor dras fibern till ett centralt utrymme, såsom ställ eller skåp.

Varje bostad **ska** vara anslutet till fibernätverket. Brukarna ombesörjer sin egen IT-lösning för sin egen bostad, även för TV.

El-abonnemang

Individuell mätning ska ske i varje bostad och debiteras hyresgästen. Hyresgästen tecknar eget el-abonnemang för sin bostad. Övriga utrymmen har separat elmätare där förbrukningen ska debiteras verksamheten.

Färgsättning

Generellt ska en mjuk färgsättning tillämpas. Neutrala och enfärgade väggar och golv förespråkas. Mörka kulörer undviks, särskilt på golv. Men golven bör vara något mörkare än väggkulören.

Lås

De boende ska kunna låsa sin bostad och endast personal ska ha möjlighet att komma in. De boende ska även ha behörighet till det gemensamma kök- och samvarorummet och till bostads- och rullstolsförråd. Till personalutrymmen och medicinskåp ska bara personal ha behörighet.

Låsschema **ska** upprättas av entreprenör och granskas av beställaren.

Påkallningslarm

Påkallningslarm används enbart efter individuell behovsbedömning. Principen är att minst integritetskränkande åtgärd vidtas först.

I de fall aktiva eller passiva påkallningslarm ändå bedöms vara nödvändiga anskaffar kommunen påkallningslarmet och all dess utrustning som krävs.

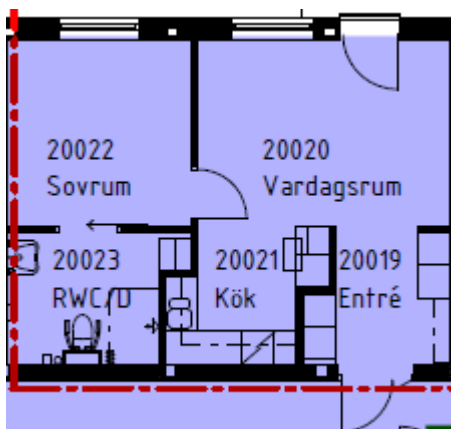
Under projektering **bör** det särskilt utredas var vägguttag ska finnas i byggnaden. Behov utöver standard föreligger i vissa fall på grund av att bland annat laddning av handenheter och andra hjälpmedel som kräver fler uttag.

Ventilation

Enligt normal standard för verksamhet. Detta beskrivs i BBR och AFS 2009:2.

Enskilda lägenheten

Bostäderna **ska** ha närhet till gemensamhetsutrymmet.

Exempel på bostad i Koggen, 2019.

I bostaden ska det finnas ett rum eller avskiljbar del av rum för daglig samvaro, sömn och vila eller matlagning enligt BBR 3:223 Tillgänglighet, bostadsutformning.

Ytterdörr

Namnskylt med den boendes namn och tittöga.

Respektive bostadsdörr **bör** inte placeras mitt emot närliggande bostadsdörrar.

Hall

Det **bör** finnas en höj- och sänkbar hatthylla.

Det **ska** finnas ett låsbart kombinerat medicin- och värdeskåp. Medicinskåpet **bör** ha elektronisk loggfunktion som ska vara kompatibel med kommunens standard. Det **ska** vara olika lås till de två olika delarna.

Säkringsskåp **bör** förses med låsbar lucka. Bostäderna **ska** ha egna abonnemang och elmätare.

Mat- och umgängesdel

Utrymmet ska användas för måltider och umgänge. Det **ska** finnas utrymme för bord och stolar för måltid med plats för tre personer varav en i rullstol samt plats för möblering för avkoppling och umgänge för lika många.

Belysning **ska** kunna regleras med dimmer.

Köksdel

Köket **ska** vara fullt utrustat så att man kan laga mat i bostäderna med spishäll, ugn, diskbänk, arbetsyta, kyl/frys samt en mindre variant av golvdiskmaskin (eller förberett för).

Engreppsblandare med förlängt handtag och hög pip **ska** finnas vid diskbänken. Spis **ska** förses med spisvakt och minst ett eluttag vid köksbänk förses med timer.

Spishäll **ska** vara en infälld induktionshäll med fyra plattor med separat vredpanel på framkant.

Det **ska** finnas kombinerad kyl/frys (själavfrostande) i fullhöjd med magnetsläpp i handtagen, inbyggd varmluftsugn gärna med sidohängd lucka och teleskopskenor till plåtar. Ett låsbart skåp eller låda. Utdragbar insats för källsortering i underskåp. Minst 800 mm bänkskivor med postformad framkant. Matt stänkskydd.

Sovrum

Säng, minst 900 mm bred, **ska** kunna placeras vinkelrätt från vägg med betjäning på båda sidor och passagebredd 900 mm vid fotändan (förhöjd standard enligt SIS).

Om vårdbehov inte föreligger **ska** säng kunna placeras utmed vägg med sängbord vid huvudändan. Oavsett placering får ej huvudände vara under fönster.

Exempel på sängens placering. Källa: SIS, 2019.

Hygienutrymme

Hygienrummet **ska** både tillgodose bra tillgänglighet för den boende och bra arbetsmiljö för personalen. Om det är möjligt placeras fönster mot yttervägg i hygienutrymmet. Vred och handtag **ska** vara anpassade för personer med funktionsnedsättning. Belysningen **ska** inte vara automatisk utan istället ha en enkel strömställare på väggen.

Kombinerad tvättmaskin och torktumlare på sockel med utdragbar korg, gärna placerad i en nisch. Golvyta **ska** vara halkfri och tåla desinfektionsmedel och det måste samtidigt vara möjligt att städa på ett enkelt sätt.

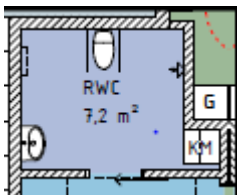
I våtzon 1 **bör** ytskiktet vara matt kakel men i övriga delar av hygienutrymmet kan andra material väljas. Matt kakel med avvikande kulör bakom toalett och tvättställ.

Minimal lutning till golvbrunn. Duschdraperiskena monteras. Rostfritt förvaringsskåp för bland annat inkontinensskydd. Det **ska** finnas möjlighet att hänga kartong med förkläden för personalen. Hållare för handsprit och flytande tvål **bör** monteras på var sida om tvättställ.

Toalettens placering **bör** vara mittemot dörren och inte vara på motsatt vägg mot spegelns. Det **ska** finnas plats på båda sidor för assisterande personer.

Det **ska** finnas stödhandtag i duschdel och vara förberett för uppfäll-/justerbara resningsstöd vid toalett. Tvättstället **bör** vara framskjutet och höj- och sänkbart, engrepsblandare med förlängt handtag monteras.

Hög badrumsspegel med underkant direkt vid tvättställ. Duschslangen **ska** kunna nås från toalettstolen och vara vit. Det **ska** finnas minst ett eluttag på nåbar höjd för rullstolsburen person.

Exempel på toalett, badrum med dusch. Plats finns för överflyttning mellan rullstol och lös duschstol.

Uteplats/balkong

Uteplats/balkong **bör** finnas, även i de fall bostäderna planeras i flerbostadshus, och vara försedd med tak och belysning. De **bör** planeras i ett lugnt och bullerskyddat läge.

Dörr **ska** förses med lås på både in- och utsidan.

Nivåskillnad mellan innergolv, tröskel och golvet på uteplatsen **bör** minimeras. Om nivåskillnader är oundvikliga ska de lösas med tröskelkil och/eller förhöjt golv på uteplatsen.

Lägenhetsförråd

Inom byggnaden eller i komplementbyggnad **ska** ett mindre låsbart lägenhetsförråd finnas till varje bostad. Förråden **ska** inredas med väggfasta hyllor och klädstång.

Övrigt

Bostadsutformningen ska uppfylla BBR 3:223 när det gäller mått. När det gäller tillgänglighet ska SS 91 42 21: 2006 uppfyllas.

För att ge en mer praktisk och trivsam miljö kan förvaringen med fördel utformas som en helhet, gärna med plats för personliga föremål i öppen hylladel mot rum. Förvaringslängder enligt Svensk standard 91 42 21:2006, SS, överstiger i de flesta fall behoven, och tar en oproportionerligt stor del av bostaden i anspråk. Därför bör särskild vikt läggas vid framtagandet av lämpliga förvaringsenheter. Avstegen ska skriftligen godkännas av beställaren. För avstegen ska motivering/förklaring till hur man uppfyllt förvaringsbehovet och därmed BBR:s krav finnas redovisade, eftersom man med mindre mängder än SS-avviker från BBR:s råd.

Nätverksuttag **ska** finnas. Övrig utrustning enligt gängse standard i huset i övrigt. Strömställare till takbelysning **ska** vara kombinerad med ett vägguttag.

Utåtgående hörn **ska** monteras med hörnskydd.

Gemensamma utrymmen

En öppen planlösning förordas för att tillgodose tillgängligheten.

Entrédörr

Dörren **ska** automatiskt gå i lås, så att varken boende eller personal behöver känna efter att dörren låses vid passage.

Tittöga eller fönster i dörren **ska** finnas. Mekanisk eller elektronisk ringklocka.

Entrédörr **ska** förse med dörröppningsautomatik. Hyresgäst- och personalnyckel **ska** finnas om inte elektroniskt passagesystem installeras.

Det **bör** finnas en porttelefon.

Elektronisk läsare **ska** placeras intill armbågskontakt. Porttelefon, läsare och eventuell armbågskontakt **ska** vara anpassad för rullstolsburen person.

God men inte bländande belysning **ska** finnas vid entrédörrar samt utomhus på lämpliga ställen.

Entréhall

Klädhängare **bör** finnas. Det **ska** finnas en namntavla och en läsbar informationstavla i entrén.

Det **ska** finnas ett postfack för respektive bostad. Personalen **ska** ha ett eget postfack.

Kök, matplats och samvaro

Mat- och samvarodel **ska** dimensioneras så att de boende och personal kan samlas för gemensamma måltider om så önskas. En öppen planlösning föredras för att lättare tillgodose krav på tillgänglighet och alternativa möbleringar samt även ur ett hot- och våldsperspektiv.

Samvaro **ska** ha plats för soffor, fåtöljer och tillhörande bord.

Det **ska** finnas separat handtvättställ för personalen. Köket **ska** utrustas med diskbänk, arbetsyta, normalstor golvdiskmaskin och mikrovågsugn. Separat kyl och självavfrostande frys i fullhöjd med magnetsläpp i handtagen. Det **ska** finnas en infälld induktionshäll och inbyggd varmluftsugn, gärna med sidohängd lucka och teleskopskenor till plåtar.

Diskmaskin och ugn **bör** placeras i upphöjda i lämplig arbetshöjd.

Engreppsblandare **ska** vara med förlängt handtag och hög pip. Spis **ska** förse med spisvakt och alla eluttag kring köksbänk **ska** förse med timer.

Bänkskåp **ska** finnas med minst två läsbara lådor. Utdragbar insats för källsortering i underskåp. Plats för förbrukningsvaror samt torrvaror.

Köket **ska** också ha hållare för tvål, desinfektionsmedel och torkpappershållare.

Bänkskivor **ska** vara minst 1 600 mm med postformad framkant. Matt stänkskydd.

I mat- och samvarodel **ska** belysningen kunna regleras med dimmer.

Ledstänger monteras i korridorer.

Tvättutrymme

I tvättutrymmet **ska** det finnas en större tvättmaskin, en torktumlare och ett torkskåp. Det **ska** även finnas en separat tvättmaskin för personalen (kombinerad tvättmaskin och torktumlare) om det inte finns i personalutrymmet. Maskinerna **ska** stå på sockel.

Det **ska** finnas tvättbänk med utslagsvask och tvättställ. Arbetsbänk och förvaringshyllor **ska** också finnas.

Det är viktigt att rummets utformning möjliggör ett flöde från smutsigt till rent.

Städförråd

Städförrådet **ska** finnas med plats för stadvagn, väggfast städsethylla, väggfasta förvaringshyllor, handdukstork och utslagsback (med kallt och varmt vatten).

Det **ska** vara förberett för installation av en grovtvättmaskin med luddavskiljning i utrymmet.

Det är viktigt att rummets utformning möjliggör ett flöde från smutsigt till rent.

Verksamhetsförråd

Det **ska** finnas ett förråd med hyllor för förvaring av hjälpmedel, förbrukningsvaror och liknande.

Övrigt förråd

Förråd **ska** finnas med plats för väggfasta förvaringshyllor för gemensamma saker, exempelvis säsongsbetonade attiraljer.

Rullstolsförvaring

Vid respektive projektering bestäms om det ska finnas möjlighet för rullstolsförvaring eller inte.

Vid behov ska det finnas ett tillgänglighetsanpassat utrymme för rullstolsförvaring. Det **ska** finnas möjlighet att ladda, fylla på luft i och spola rent rullstolar. Varmt och kallt vatten för avspolning samt golvbrunn med grus-fång. Eluttag för laddning placeras 80 cm över golv. Hyllplan på vägg. Automatisk dörröppnare krävs.

Uteplats/balkong

En gemensam uteplats eller balkong i anslutning till det gemensamma vardagsrummet **bör** göra plats för åtta-tio personer.

Material och nivåskillnader **ska** anpassas så att uteplatsen/balkongen kan tillträdas med rullstol, både inifrån och från den gemensamma gården. Det **bör** finnas regn och solskydd, belysning och eluttag.

Med hjälp av vegetation eller byggda element **bör** platsen skyddas mot insyn från omgivningen (om detta inte uppfylls av trädgårdens insynsskydd).

Personalutrymmen

Kontor/expedition

Det **ska** finnas låsbar dörr med tittöga eller med fönster mot gemensamhetsdel. Det **ska** finnas plats för två mindre arbetsplatser, skrivare/kopiator, nyckelskåp, värdeförvaring och arkivskåp. Rummet **ska** ha fönster med dagsljusinsläpp.

Jour- och vilrum

Det **ska** finnas låsbar dörr. Plats för säng och sängbord. Utrymmet ska ligga nära toalett och gärna intill kontoret/expeditionen. Linneskåp för sängkläder **ska** finnas. Rummet **bör** ha fönster eller dagsljusinsläpp.

WC/duschutrymme

Toalett, tvättställ och duschutrymme inreds enligt normer och i närheten av jour- och vilrum. Smalt högskåp för förvaring. Kombinerad tvättmaskin och torktumlare på sockel.

Omlädningsutrymme

Det ska finnas låsbar dörr. Inreds med 6 låsbara Z-förvaringsskåp för kläder och värdesaker.

Pentry/rastrum

Inreds med minst trinett, kyl med frysack och diskho samt plats för mikrovågsugn, liten bänkyta och överskåp. Plats för bord och fyra stolar och det bör finnas plats för en mindre soffa. Rummet ska ha fönster med dagsljusinsläpp.

Övriga utrymmen och funktioner

Teknik- och driftsutrymmen

Teknik- och driftsutrymmen **ska** nås utifrån så att driftpersonal enkelt kommer åt utrymmena vid underhållsåtgärder utan att störa den pågående verksamheten. Allt kan samlas i ett teknik- och driftsrum eller delas upp i flera utrymmen.

Förråd i anslutning till utemiljö

Det **bör** i möjligaste mån finnas ett låsbart förråd i anslutning till utemiljön med plats för trädgårdsmöbler, krukor och aktivitetsmaterial för utomhusbruk.

Avfallshantering och miljörum

Källsortering **ska** hanteras i respektive bostad såväl som i övriga delar. Ytor för detta behöver planeras in.

- I den enskilda bostadens kök **bör** det finnas möjlighet att källsortera alla förpackningar samt matavfall och restavfall.
- I köket i det gemensamma utrymmet **ska** det finnas möjlighet att källsortera alla förpackningar samt matavfall och restavfall.
- Även returpapper (tidningar o dylikt) **ska** källsorteras. Det är lämpligt att källsortering av returpapper finns i de gemensamma utrymmena.
- Personalen **ska** också kunna källsortera sitt avfall i personalutrymmet.

Miljörummet/huset behöver inte ligga i huskroppen utan kan uppföras som fristående på tomten inom cirka 25 meter från entrén. Vägen dit **ska** vara tillgänglighetsanpassad.

Utformningen av miljörummet **ska** ske i enlighet med teknisk standard för renhållning avseende avfall, och om något avsteg planeras **ska** detta stämmas av med sakkunnig (driftchef Insamlingen) på Renhållningen. Det är viktigt att miljörummet utformas med ytor som rymmer kärll till alla fraktioner som ska sorteras ut (8 fraktioner).

Utemiljö, angöring och parkering

Hur utemiljön kopplat till bostäderna ska se ut beror till stor del på var bostäderna är placerade. Däremot **bör** parkering hanteras på liknande sätt oavsett geografiskt läge.

Utemiljö

För bostäder som placeras i utkanten av det tätare delen av staden eller på landsbygden kan det finnas möjligheter att skapa utemiljöer i direkt anslutning till bostäderna. I dessa fall ska det som är skrivet i kapitel "Utemiljö" i funktionsprogrammet för LSS gruppbofastad § 9:9 användas.

I de fall bostäderna placeras i staden är det fördelaktigt att utemiljön integreras med omgivningen och att grönområden är nära intilliggande. Om det ges möjlighet är det fördelaktigt om de gemensamma utrymmena och personaldelen kan placeras i markplan och att det planeras en större uteplats i direkt anslutning till dessa funktioner.

Om bostäderna ligger i ett befintligt flerbostadshus som ursprungligen inte byggdes för SoL- eller servicebostad men har anpassats till detta delas utemiljön med övriga hyresgäster i huset. Där ska tillgänglighetsanpassningar göras för entré och parkering och övriga gemensamhetsytor som exempelvis trädgård och uteplatser i mån av tillgänglig yta.

Angöring

Entrén **ska** vara fullt tillgänglig. Markunderlaget fram till entrén **ska** vara anpassat för rullstol. Om rullstolsramp krävs i samband med angöring får denna ha en lutning på högst 1:20.

Angöring för till exempel färdtjänst, taxibilar, minibussar och mindre lastbilar **ska** kunna ske så nära huvudentrén som möjligt men som mest 25 meter. Det ska finnas plats för ett fordon åt gången.

Angöringsslinga eller vändplan är att föredra. Backningsrörelser **bör** undvikas.

I direkt anslutning till entrén **ska** det finnas en väderskyddad plats för minst en rullstol och en bänk.

Parkering

Antalet parkeringsplatser **bör** utredas och planeras beroende på var bostäderna placeras. Ett riktmärke kan vara att det **bör** finnas parkeringsplatser för ca 6 bilar samt cykelparkering eller cykelförråd för minst 10 cyklar.

Minst en av platserna anordnas för rörelsehindrade. Avståndet mellan bostäderna och platsen för rörelsehindrad **ska** följa BBR. Övriga parkeringar **bör** placeras i närheten av bostäderna men kan även placeras i omkringliggande kvarter.

Att tänka på

1. Plastmattor **ska** vara halvmatta samt halkdämpade. Golvmaterial **ska** vara anpassade för offentlig verksamhet och tåla högt slitage. Mattor med diskret mönster godtas. Kulör på mattor **ska** vara mörkare än väggar men inte för mörka.
2. Blanka och reflekterande ytor på bänkar och kakel **ska** undvikas.
3. Samtliga fasta belysningsarmaturer **ska** vara LED med 2700–3000 kelvin. Den **ska** vara flimmerfri och **bör** vara dimningsbar (det sista gäller inomhus).
4. Glasväggar och fönster från golv till tak **ska** undvikas. Eventuella glaspartier **ska** kontrastmarkeras och vara okrossbara.
5. Säkerhetsbeslag på fönster. Balkong-/altandörrar **ska** förses med dörrbroms kopplat till handtag.
6. Hörnlistor **ska** monteras alternativt avfasade hörn på pelare och utstående vägghörn.
7. Det **ska** vara stöttåliga väggar/hörn/karmar på utsatta platser med tanke på högt slitage av rullstolar/rollatorer.
8. Lägre fönster medger bättre utsikt för rullstolsburna.
9. Persienner, solskydd och insynsskydd i samtliga fönster **ska** monteras.
10. Utformningen av bostäderna **ska** underlätta snöröjning med mindre maskiner.

Referenser

Arbetsmiljölagen, Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2009:2 om arbetsplatsens utformning

Boverkets byggregler (BBR) med en utökad tillgänglighet enligt svensk standard, SS 91 42 21:2006

Boverkets byggregler (BBR) 3:223 Tillgänglighet, bostadsutformning

Bygg ikapp Handikapp, 6:e upplagan 2015, Svensk Byggtjänst

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Ds 2008:23

Folkhälsomyndighetens råd om inomhustemperatur, FOHMS 2014:17

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), 9 § p. 9
SIS förhöjd standard

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service (SOSFS 2002:9)

Svensk standard SS 91 42 21:2006 – byggnadsutformning – bostäder – invändiga mått, höjd nivå

Svensk standard för belysningsstyrka arbetsområden SS-EN 12464-1

Systematiskt arbetsmiljöarbete AFS 2001:1, Arbetsmiljöverkets författningssamling

Tekniska riktlinjer, SRF Br008:3 – Automatiska brandlarmanläggningar och släcksystem

Våld och hot i arbetsmiljön AFS 1993:02, Arbetsmiljöverkets författningssamling